

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Štěpána Výborného a soudců Martina Bobáka a Jana Kratochvíla ve věci

žalobkyně:

Z. Š.
bytem X

proti
žalované:

Česká advokátní komora
sídlem Národní 16, Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 22. 2. 2023, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí, kterým žalovaná rozhodla, že se žalobkyni neurčuje advokát k poskytnutí právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“).
2. Ze spisového materiálu soud zjistil následující podstatné skutečnosti.

3. Žalobkyně dne 3. 2. 2023 zaslala žalované vyplněný formulář „Žádost o právní službu pro fyzickou osobu (§ 18c zákona o advokacii)“. V něm vyplnila pouze část I. Identifikace žadatele a část III. Údaje týkající se věci, jež je předmětem žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby. Žalobkyně uvedla, že advokáta potřebuje k podání ústavní stížnosti proti usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2022, č. j. 3 As 260/2022 – 32.
4. Žalovaná o žádosti žalobkyně rozhodla nyní napadeným rozhodnutím tak, že žalobkyni advokáta neurčila. V odůvodnění uvedla, že žalobkyně netvrdila a neprokazovala své finanční a majetkové poměry, neuvedla žádné skutečnosti týkající se jejích rodinných poměrů a finanční situace. Rovněž vytkla, že ze strany žalobkyně jde o zjevné nadužívání institutu určení advokáta a tím o zneužívání práva na bezplatnou právní pomoc. Žalovaná uvedla, že eviduje 41 případů žádostí stejné žalobkyně a popsala sériovost a stereotypnost postupu žalobkyně.

II. Žalobní argumentace účastníku

5. Žalobkyně namítá, že žalovaná nerozhodla o předmětu její žádosti, neboť rozhodla o neurčení „bezplatné“ právní služby a nikoli o „určení advokáta“. Žalovaná tak nerespektovala obsah žádosti a pominula, že žalobkyně byla připravena advokáta hradit z vlastních prostředků. Navíc po žalobkyni nedůvodně požadovala předložení údajů o její majetkové situaci, neboť ty pro rozhodnutí o žádosti nepotřebovala, jestliže neměla rozhodovat o poskytnutí bezplatné právní služby.
6. Žalovaná ve vyjádření k žalobě nejprve rozebírá dopad nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl.ÚS 44/21. Dochází k závěru, že o žádostech o určení advokáta nelze rozhodovat jinak, než dle zákona o advokacii ve znění do 31. 12. 2023. A nelze tvrdit, že každé rozhodnutí žalované odůvodněné § 18c odst. 1 zákona o advokacii je nezákonné (rozporné s ústavním pořádkem). Žalovaná dodává, že instituty ustanovení (soudní) či určení (profesní) advokáta musí zůstat výjimečnými. Žalovaná poukázala na zneužívání práva na bezplatnou právní pomoc dle § 18c odst. 5 zákona o advokacii ze strany žalobkyně.

III. Posouzení žaloby

7. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 věta první soudního řádu správního) a vycházel ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 soudního řádu správního).
8. Městský soud v Praze rozhodl ve věci samé bez jednání. Žalovaná s tímto postupem nevyslovila nesouhlas (§ 51 odst. 1 věta druhá soudního řádu správního). Žalobkyně ve svém podání ze dne 13. 11. 2023 se z nařízeného jednání bez udání důvodu omluvila a souhlasila s jednáním ve své nepřítomnosti. Městský soud toto podání interpretuje tak, že žalobkyně na ústním, veřejném projednání své věci netrvá a souhlasí s rozhodnutím věci bez jednání. Městskému soudu je z úřední činnosti známo, že žalobkyně se opakovaně (v jiných věcech) k nařízenému jednání nedostavuje a bez udání důvodu se z účasti omlouvá. Městský soud považuje za zcela neúčelné nařizovat jednání, pokud se jej poté žalobkyně neúčastní, pokud jediným důvodem pro nařízení jednání byla žádost žalobkyně. Pokud žalobkyně souhlasí s projednáním věci ve své nepřítomnosti, nemá soud žádný důvod jednání provádět. Soud má tedy za to, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí ve věci bez jednání podle § 51 odst. 1 soudního řádu správního.

9. Podle § 18c odst. 1 zákona o advokacii žadatel, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a který není ve věci, v níž žádá poskytnutí právní služby, zastoupen jiným advokátem nebo osobou podle § 2 odst. 2 písm. a), má právo, aby mu Komora určila advokáta k poskytnutí právní služby. V téže věci může být žadateli určen Komorou advokát pouze jednou; to neplatí, odmítne-li v této věci dříve určený advokát poskytnout právní služby z důvodů uvedených v § 19, nebo nastane-li situace uvedená v § 20 odst. 2.
10. Podle § 18c odst. 5 věty třetí zákona o advokacii Komora žádosti nevyhoví, jestliže jde o zneužití práva nebo jde-li o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva.
11. Městský soud předně uvádí, že Ústavní soud v nálezu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21, shledal protiústavnost části § 18c odst. 1 zákona o advokacii ve slovech „jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a“. Důvodem bylo, že z práva na poskytnutí advokáta, které je součástí základního práva na přístup k soudu, nelze vyloučit osoby, kterým se nepodařilo zajistit si poskytnutí právních služeb na smluvním základě, a současně nejde o případ zastupování odůvodněný příjmovými a majetkovými poměry.
12. Ze žádosti žalobkyně a obsahu žaloby plyne, že žalobkyně o určení advokáta nežádala z důvodu majetkových poměrů. Ačkoliv byla daná část § 18c zákona o advokacii zrušena s účinností odloženou ke dni 31. 12. 2023, takže ke dni rozhodování žalované formálně šlo o stále účinnou součást právního řádu, dle nálezu Ústavního soudu ze dne 18. 10. 2022, sp. zn. IV. ÚS 579/22, v „demokratickém právním státě, kterým Česká republika podle čl. 1 odst. 1 Ústavy je, není bez dalšího přípustné, aby orgány veřejné moci vědomě používaly materiálně neústavní právní předpis nebo jeho ustanovení s odůvodněním, že vykonatelnost zrušujícího výroku nálezu byla odložena, a porušovaly tak ústavně zaručená základní práva a svobody“.
13. Žalovaná tedy pochybila, pokud po žalobkyni požadovala tvrzení a prokázání nedostatečnosti jejích majetkových a příjmových poměrů. Tento důvod jako samotný pro neurčení advokáta dle § 18c zákona o advokacii v právním stavu nastoleném nálezem Pl. ÚS 44/21 neobstojí. Ústavní soud shledal, že pro určení advokáta je třeba, aby se žadatelé nemohli právní pomoci domoci z jiných důvodů než majetkových. Otázkou, zda žalobkyni bylo na místě advokáta určit z jiných důvodů než majetkových, však žalovaná neposuzovala.
14. K tomu soud podotýká, že formulář žádosti byl i po vydání nálezu Ústavního soudu koncipován tím způsobem, že umožňoval jako jediný důvod uvést právě jen majetkové a příjmové poměry. Žalobkyně vzhledem k tomu, že žádala o poskytnutí advokáta z jiného důvodu, neměla možnost tento důvod v žádosti uvést. Pokud žalované nebylo z podání jasné, z jakého důvodu žalobkyně podání činí, měla ji vyzvat k doplnění tohoto důvodu. Žalovaná jako správní orgán měla pomoc žalobkyni tyto nedostatky odstranit nebo jí vyzvat k jejich odstranění. Pokud tak neučinila a advokáta neurčila, s odůvodněním, že žalobkyně nevyplnila údaje týkající se majetkových a příjmových poměrů, nemůže tento důvod ve světle nálezu Ústavního soudu obstát.
15. Na straně druhé však soud nepřehlédl, že napadené rozhodnutí nestojí pouze na důvodu, že žalobkyně netvrdila a neprokázala její majetkové a příjmové poměry, ale také na důvodu, že žalobkyně zneužívá institut určení advokáta, a to s ohledem na množství a obsahovou podobnost jejích žádostí.
16. Žalobkyně tento důvod pro nevyhovění její žádosti výslovně v přezkoumávané žalobě nezpochybnila. Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl.

soudního řádu správního přitom ovládá dispoziční zásada. Žalobkyně musí předestřít konkrétní důvody tvrzené nezákonnosti napadeného rozhodnutí. Není na soudu, aby důvody nezákonnosti správního rozhodnutí za ni domýšlel. Pokud žalobkyně konstruovala jasný žalobní bod ve vztahu k § 18c odst. 1 zákona o advokacii, soud tento žalobní bod nemohl přemodelovat na námitku proti závěru žalované o zneužití práva. Nelze proto jinak než konstatovat, že žalobkyně nezpochybnila zneužití práva k podání žádostí o určení advokáta jakožto důvod, který vedl k nevyhovění její žádosti. Soud se proto nemohl věcně zabývat otázkou, zda skutečně šlo o zneužití práva podle § 18c odst. 5 zákona o advokacii na určení advokáta z důvodu vysokého počtu podaných žádostí.

17. Z tohoto důvodu tedy nemohl soud žalobě vyhovět. Pokud žalobkyně nevznesla žalobní bod, soud hledí na neurčení advokáta pro zneužití práva jako na oprávněné. Je tomu tak i bez ohledu na to, že žalovaná nesprávně posoudila žádost žalobkyně o určení advokáta jako žádost o bezplatnou právní pomoc. Podmínka, že žádost nesmí představovat zneužití práva, je stanovena obecně ve vztahu k žádostem podle § 18c, nikoli explicitně pouze k žádostem o bezplatnou právní pomoc (viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 7. 2023, č. j. 18 A 17/2022-55). Tento důvod pro nevyhovění žádosti žalobkyně o určení advokáta dle § 18c odst. 5 zákona o advokacii v nyní projednávané věci tedy nadále přetrvává a za této situace napadené rozhodnutí ob stojí.
18. Pro úplnost soud dodává, že žalovaná jasně vysvětlila, že žalobkyně řetězí žádosti o určení advokáta za účelem zastupování v řízení o opravných prostředcích proti rozhodnutím soudů, která se věcně týkají její jiné, původní žádosti o určení advokáta. Žalobkyni dle žalované nešlo o žádný nárok, který by se týkal její hmotněprávní sféry. Naopak žalobkyně frivolně využívá procesních práv k tomu, aby jak žalovanou, tak soudy zahltila žádostmi a spory bez reálného ukotvení v běžném životě. Povaha sporů, které vede žalobkyně s žalovanou, je přitom městskému soudu známa z úřední činnosti a také v nyní projednávané věci žalobkyně požadovala určení advokáta k podání ústavní stížnosti proti rozsudkům obecných soudů, v nichž soudy řešily její žalobu proti rozhodnutí žalované, kterým neurčila žalobkyni advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby. Cyklení těchto právních sporů je zřejmé.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

19. Soud tedy shrnuje, že napadeným rozhodnutím žalovaná nezasáhla do práva žalobkyně na právní pomoc a ústavně zaručeného práva na přístup k soudu. Námitka v žalobě se míjí s jedním z rozhodovacích důvodů žalované, a to s § 18c odst. 5, téhož zákona, který žalobkyně nijak nezpochybnila. Proto soud nemohl žalobě vyhovět.
20. Soud neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
21. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů řízení nenáleží. Žalované pak žádné náklady v souvislosti s vedením řízení nad rámec její běžné administrativní činnosti nevznikly (§ 60 odst. 1 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 24. ledna 2024

JUDr. PhDr. Štěpán Výborný, Ph.D.
předseda senátu